

Krizat Financiare

Tregjet dhe Institucionet
Financiare

Prof. Shpend Balija

Qëllimi I kapitullit

- Qëllimi i këtij kapitulli është analizimi i llojeve të ndryshme të krizave financiare që kanë prekur ekonomitë e ndryshme të botës në mënyrë që të nxjerrim mësimet e duhura nga eksperiencat e tyre

THE WALL STREET JOURNAL

MONDAY, SEPTEMBER 14, 2008 • VOL. CCLXII, NO. 24 ***** \$1.00
1st week: USA 1247.79 ▲ 30.09 1.2% NASDAQ 2761.27 ▲ 41.7% NYSE 12134.76 ▲ 10.0% S&P 500 1099.04 ▲ 1.0% 30-YR TREASURY 7.25(1) ▲ 0.00 1.70% 10-YR 5.12(1) ▲ 0.00 0.40% 90-DAY 1.47(1) ▲ 0.00 0.00%

Crisis on Wall Street as Lehman Totters, Merrill Is Sold, AIG Seeks to Raise Cash

Fed Will Expand Its Lending Arsenal in a Bid to Calm Markets; Moves Cap a Momentous Weekend for American Finance

The American financial system was shaken to its core on Sunday as Lehman Brothers filed for Chapter 11, Merrill Lynch & Co. agreed to be sold to Bank of America, and AIG sought to raise cash.

By **Carrie Maloney**, **Lawrence G. Meyer**, **Scott W. Hersh**, and **David Lipton**

of America City

The U.S. government, which pulled out Friday, may have tried to buy Merrill Lynch, but the deal fell through. The deal for Bank of America to buy Merrill Lynch & Co. is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Without such support, the deal for Bank of America to buy Merrill Lynch & Co. is still pending.

Lehman's stock price fell 94.4% from its peak in 2007. Merrill Lynch's stock price fell 68.2% from its peak in 2007. AIG's stock price fell 79.2% from its peak in 2007.

Though it received cheer of a bailout, the Federal Reserve is expected to take new steps to stabilize the broader financial system. These steps, expected to be temporary, would include a new \$200 billion credit facility to borrow from the central bank by selling a wider range of collateral. Bankers are also expected to be asked to provide more liquidity to their customers.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

What's News—

Business & Finance World-Wide

Bank of America to Buy Merrill

Ultimatum By Paulson Sparked Frantic End

One of the most contentious weekends in Wall Street's history ended with a frantic scramble to raise cash. The deal for Bank of America to buy Merrill Lynch & Co. is still pending.

Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending. Bank of America CEO, Andrew Ross, said the deal is still pending.

Llojet e krizave financiare dhe ekonomike

- Krizat financiare kanë shkaktuar shumë debate ne mesin e ekonomistëve të ndryshëm në mënyren se nëse egziston mundësia e detektimit dhe parandalimit te krizave para se ato të shkaktojnë dëme, të cilat do të kërkonin shumë kohë dhe energji për të riparuar situaten dhe për të sjellur ekonominë në drejtim të duhur të zhvillimit ekonomik.

Shtetet ne tranzicion dhe tregjet

- Shtetet në tranzicion dhe ato që kalojnë nga sistemi i ekonomisë së mbyllur në atë liberale janë të prirura më shumë që të sulmohen nga spekulatorët në krahasim më shtetet që kanë tregje kapitale më të zhvilluara

Perkufizimi i termit - krize

- Termi krizë financiare nënkupton situatat ku asetet financiare kanë humbur një pjesë të madhe të vlerës nominale

Llojet e krizave financiare

- Ekzistojne katër lloje të krizave financiare:
  - Krizen Bankare,
  - Flluskat Spekulative dhe Rrëzimet e Tregut,
  - Krizat Financiare Ndërkombëtare dhe
  - Krizat ekonomike më të gjëra.

Kriza Bankare

- Kriza bankare është një krizë financiare që ndikon në aktivitet e bankave në mënyren se si ato i menaxhojnë assetet, detyrimet, si dhe kapitalin që kanë në dispozicion. Gjatë krizave, bankat ekspozohen ne fenomenin e quajtur "rrjedhje bankare" që nënkupton se depozitorët nxitojnë që të tërheqin papritmas kursimet dhe kapitalin e tyre

Kriza bankare

- Ky veprim vie si pasojë e panikut që shkaktohet në tregun financiar për shkak se depozitorët besojnë se bankat do të bankrotojnë dhe si rrjedhojë ata mund të humbin kapitalin e tyre të akumuluar ndër vite. Disa nga shembujt e rrjedhjeve bankare janë rasti i Bankës së Shteteve të Bashkuara në vitin 1931 dhe bankës Britanike Northern Rock ne 2007

Banka -Northern Rock

- Si rrjedhojë, qeveria Britanike ofroi kredi emergjente përmes Bankës Angleze për të mbuluar problemet me likuiditetin afatshkurtë. Prap se prap, nga pamundësia për të permisuar gjendjen banka Northern Rock nacionalizohet nga Qeveria Britanike.

Kriza bankare dhe pagesat

- Si rezultat i krizës sistematike bankare, sektorët financiar dhe të korporatave të një vendi përjetojnë vështirësi të shumta financiare në pagesa. Për këtë arsye, kreditë me probleme rriten dukshëm si dhe shumica e kapitalit të sistemit bankar dobësohet. Kjo situatë e tillë shoqërohet me:
  - rritje të normave të interesit real,
  - ngadalsim ose ndryshim të fluksit të kapitalit, si dhe
  - depresion të çmimeve të aseteve duke përfshirë kapitalin dhe pasurinë e patundeshme

Shume te medhenj per te deshtuar Effketi Zingjiror

- Shumë ekonomist konsiderojnë se në rast të krizes sistematike, bankat janë shumë të "mëdhaja që të dështojnë" për arsye të efekteve negative përcjellëse që mund të ndodhin, të cilat do të shkaktojnë një demë shumë më të madh dhe me një kosto tepër të lartë në ekonomitë individuale. Qeveria e Shteteve të Bashkuara të Amerikes (SHBA) në mënyrë të tillë ka ndihmuar bankat disa herë me programe të ndryshme gjatë krizave bankare

Fluskat Spekulative dhe Rrëzimet e Tregut

- Vlerësimi i asteve në kuptimin e vlerës reale ka qenë një problem i vjeter në ekonomi. Shumë individ që kanë interes në lidhje me këtë çështje pyesin nëse egziston një themel racional për çmimet aktuale të arit, tokës, aksioneve, shtëpive ose të parasë para se të bëjnë një investim.

Fluskat spekulative

- Teoria bazike e financave e bazuar në tregun themelor supozon se çmimi i një asemi është a barabartë me vlerën (e pritëshme) tanishme të zbritur të dividendëve të saj. Në parim, në një ekonomi me numër të caktuar të tregtareve të cilët bëjnë shit-blerjen e aseteve të tyre, asetet duhet patjetër të vlerësohen në bazë të vlerave themelore të tregut.

Flusku spekulativ

- Një përfundim i tillë nuk mund të jetë i qëndrueshëm duke pas parasyshë se tregtarët nuk kanë informacione të njejta në lidhje me situatën reale të kompanive, aksionet e të cilave ata i tregëtojnë në kuptimin e planeve strategjike duke përfshirë ato afatshkurtë dhe afatgjatë. Si rrjedhojë, kjo situatë u mundëson individëve që kanë informata të brendshme të kenë hapësirë që të spekulojnë me aksionet. Prandaj, diferenca në mes të çimit të tregut dhe tregut themelor të parasë apo ndonjë asemi quhet flusk

disa shembuj Historik te Fluksave dhe rënjeve spekulative

- Tulipania Holandeze (1637).
- Depresioni i Madh (1929-1939),
- Kriza Ruse e vitit 1988
- Kriza e sistemit monetar Evropian 1990
- Shpërthimi i fluskes së internetit (1999-2001)
“fluska pike kom”
- Kriza imobilare Amerikane 2007 - 2009

